СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 114. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 18-го ТРАВНЯ 1949 — No. 114. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 18, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

НАЧЕРК ПРОМИСЛОВОГО ПЛЯНУ ДЛЯ ВІЙНИ

Американський промисл основно не приготований до ведення такого роду війни, як була минула війна, сказав полк. Дж. А. Гарві на курсі промислової мобілізації, що відбувається в Ракефелер Сентер у Ню Йорку для резервових офіцирів і промисловців. Успіх промислової мобілізації, казав Гарві, залежить від кількох чинників, а між ними є такі: збройні сили мусять рішуче знати, чого їм потрібно; треба знати, яка є спроможність підприємств сповнити вимоги; треба скласти військову організацію для переведення постачання; скласти відповідний мобілізаційний плян при співпраці промислових і військових установ; створити центральну владу для переміни і збільшення програми. Другий лектор, полк В. Р. Годард сказав, що успіх усяких плянів залежатиме від того, поскільки загал населення підтримає економічний мобілізаційний плян.

Третій лектор, полк. В. Р. Старк говорив про забезпечення фабричних будівель перед саботажем. У другій війні загроза саботажу не була велика, бо Федеральне Бюро Інвестигацій змісця здавило всяку спробу німецьких агентів саботувати фабрики. Одначе тепер виринуло інакше положення. „Комунізм втиснувся у всі ділянки громадського життя і становить найбільш видатну організацію для можливого саботажу й шпигунства з усіх організацій, які світ досі знав" — твердив полк. Старк. Тому він домагається дбайливої провірки робітників, і списку вірних працівників, які сповіщали б про всякі підозрілі діяння. Теж треба подбати про забезпечення поштових посилок і завести сторожу важливих заводів.

ПРОДУКЦІЯ ЗМАЛІЛА НА ДЕВЯТЬ БІЛІОНІВ.

Вашингтон. — Продукція виробів і вартість обслуги цілої країни змаліла на девять біліонів долярів впродовж першого чвертьріччя, 1949 р., як це оприлюднює департамент торгівлі. Є це найбільший упадок вартости продукції в післявоєнним часі. Одна з причин такого явища є зниження цін промислових виробів і ощадність населення. Якщо продукцію за останній четвірік взяти за підставу цілорічної, то вона виносила б 255 біліонів впродовж цілого 1949 р.

ПРЕЗИДЕНТ ВЗИВАЄ КУПУВАТИ ФЕДЕРАЛЬНІ БОНДИ.

Президент відкрив Кампанію за Нагоду при Купівлі Щадничих Бондів департаменту скарбу. Є це водночас внутрішня позичка держави у висоті $1,040,000,000. Президент візвав кожну родину купувати бонди, щоб забезпечити свою майбутність.

АГЕНТ НЕ БАЧИВ, ЩОБ КОПЛОН ПЕРЕДАВАЛА ДОКУМЕНТИ ГУБІЧЕВІ.

Вашингтон. — Підчас судової розправи проти панни Джудит Коплон, обвинуваченої в шпигунстві в користь Росії, адвокат витягнув від свідка Мартіна Кері признання, що він не бачив, щоб підсудна передавала якісь документи совєтському інженерові Губічеві, теж обвинуваченому в шпигунстві. Кері тільки бачив, як вони обоє сходилися на розмову в часі, коли Коплон виїздила з документами з Вашингтону до Ню Йорку.

НАФТА ПІД ПРИБЕРЕЖНОЮ ВОДОЮ НЕ НАЛЕЖИТЬСЯ СТЕЙТАМ

Верховний Суд Злучених Держав вирішив, що федеральний уряд має підставу позвати до суду стейти Тексас і Луїзіяна за устійнення своїх прав до нафтових багатств, які находяться під прибережною водою в Мексиканськім заливі. Другим важливим рішенням Верховного Суду є, що вояк або його рідня може позивати уряд Злучених Держав за виплату відшкодування на випадок покалічення або смерти підчас військової служби. Відшкодування має уряд платити окремо від винагородження, яке дістає інвалід з ветеранського фонду, коли буде доведене, що уряд поповнив недбальство в забезпеченні вояка перед нещастям. — Верховний Суд теж рішив, що промовець може вживати навіть підбурюючих слів на зібраннях, і це йому вільно робити на засаді свободи слова.

ПОТВЕРДЖЕНИЙ ПРИСУД СМЕРТИ НА ШІСТЬ НІГРІВ.

Трентон, у стейті Ню Джерзі. — Верховний Суд стейту Ню Джирзі потвердив смертний присуд на шість нігрів за вбивство торговця зломом у місті Трентоні. Присуд смерти був виданий нижчим судом останнього серпня. Апеляція звернула на себе увагу тому, що прокомуністичний Конгрес Цивільних Прав порівнював цей присуд з присудом на нігрів підчас страйку в Скотсборо, в Норт Каролайні. Суддя назвав таку заввагу оборонця як „неоправдану і непристойну для адвоката". Первісний суд над ніграми тривав у Трентоні 44 дні, коштував побіт $72,000 і покінчився смертним присудом. Адвокати підчас апеляції промовляли чотири години, хоч суд визначив був тільки дві години.

БОЛЬШЕВИКИ В ПОГОНІ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕЛЕКТУАЛІВ.

Ню Йорк. — Свідок Джан В. Бленк, званий теж Лабленк, описав перед федеральним судом способи улаштовування тайних курсів для навчання комуністів революції. Бленк це член Комуністичної партії, який стояв на услугах Федерального Бюра Інвестигацій аж до останнього дня, заки його покликано на свідка в процесі проти 11 провідних комуністів. Свідок в подробицях описав, як ішла підготовка до курсів у Клівленді в 1946 р. Хоч свідок мав бути там учнем, то йому сказали прийти в означеній годині до кватири, там забрали всіх на авта і вивезли в якусь хату під лісом поза містом. Там відбувалися виклади від год. 9 рано до 9:30 ввечір. Учителі казали між ін., що комуністи мусять здобути на свій бік письменників і інших інтелектуалів, щоб вони вели для них агітацію при підготові до перевороту.

ВОЯКИ У.П.А. ПРО ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ В УКРАЇНІ

ІНТЕРЕСНІ ІНФОРМАЦІЇ АГЕНТСТВА О.Н.А. В НЮ ЙОРК ПОСТ

„Ню Йорк Пост" у виданні з дня 15-го травня помістив передане агенством ОНА інтерв'ю американського кореспондента Лендрума Боллінга з чотирьома вояками УПА, які прийшли в спеціяльній місії з України в Західну Европу. В інформації, датований в Мюнхені, дня 14-го травня, пишеться:

„Це вже була майже північ в бічній кімнаті в малому, третьорядному барі. Відкрилися бічні двері і до середини увійшли три молоді чоловіки та одна рум'яно-лиця, синьоока дівчина около 20-ти років. Це було моє знайомство з країнською Підпольною Армією, УПА. Кожного з чотирьох ідентифіковано по їх військових ступенях. Найстарший рангою був „капітан Х", стрункий, смаглявий чоловік, років около 35.

„Капітан був жидом, що пережив табор смерти в Авшвіц та мав ще на своєму лівому рамені витатуований таборовий знак. Колись підпольний борець проти Гітлера, він тепер вступив, в повстанчу армію, яка виконує проти-совєтську саботажну роботу в Україні.

„Всі вони говорили про тисячі активних бійців УПА, яким допомагає велика частина населення. Вони твердять, що повстанські табори вдержуються в гористих і лісистих районах, а рейдами на постачальні магазини совєтської армії здобувається амуніцію для зброї, здобутої від німців під час війни.

„Цих чотирьох вислано в спеціяльній місії до українських втікачів в Німеччині і вони заявляють, що вони знову вернуться до активної служби в УПА в Совєтському Союзі.

„Дівчина, що виконує ролю кур'єра, закінчила совєтську високу школу. Вона була спокійна і помітно насторожена. „Це забрало два місяці часу дістатися сюди з Кам'янця Подільського" — говорила вона, продовжуючи: „Дуже небезпечно є на кордонах; я була б не могла їх перейти, якщо б мене не передавано з приязних рук до рук здовж дороги".

„Чому ви вступили в цей підпольний рух?" — запитав кореспондент. Дівчина відповіла: „Мої рідні і приятелі були активні і я завжди вважала запевне, що й я вступлю в УПА, як тільки підросту. Ми, бачите, в Україні не бажаємо собі, щоби нами володіла Москва, без огляду на те, хто сидить у Кремлі, цар чи Сталін".

„Вона виявила відносно мале зацікавлення комунізмом. Вона ніколи не знала іншого режиму. Вона твердить, що нарід в Україні свідомий великих переслідувань та низького життєвого рівня під комунізмом. Але вона сама не має ясного переконання яка інша система могла б бути ліпша. Вона говорила: „Наш рух є за визволення українського народу. Після здобуття волі ми встановимо собі таку соціяльну і економічну систему, яка нам найбільше відповідає. Але це напевно не буде комунізм" — таким твердженням закінчує передавати слова української повстанки американський кореспондент.

В ЧЕТВЕР НА ЗБОРАХ В НЮ ЙОРКУ ГОВОРИТИМЕ АДВ. СМУК

Ню Йорк, 17. травня. — Ініціятивний Комітет, що організував українську участь в недавній параді з нагоди „Дня Вірности" в Ню Йорку та опісля занимався справою української участи у відомій протибольшевицький маніфестації представників поневолених Совєтами східно-европейських народів в Карнеґі Голл, скликає на четвер, 19-го травня, громадські збори, щоб здати звіт зі згаданих імпрез. Збори відбудуться в залі Українського Демократичного Клюбу при 59 Ст. Маркс Плейс в Ню Йорку, в годині 8-мій ввечорі. Користаючи з хвилевого побуту тут директора европейської місії ЗУАДКомітету, адв. Романа І. Смука з Шикаґо, голова Ініціятивного Комітету, Володимир Вакад, запросив його, щоб він при цій нагоді поділився з українською нюйорською громадою своїми враженнями і спостереженнями з Европи та його праці для українських скитальників.

СТВОРЕНО „СОЮЗ УКРАЇНЦІВ У НІМЕЧЧИНІ"

ЗМІНИ В ОРГАНІЗОВАНОМУ ЖИТТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ В НІМЕЧЧИНІ ПІСЛЯ НЕДАВНІХ ПОДІЙ В Ц.П.У.Е.

З достовірних українських джерел з Німеччини Редакція „Свободи" одержала такі інформації про події та зміни в організованому житті української еміграції в тій країні, після недавніх подій, які заіснували в Центральному Представництві Української Еміграції.

Як відомо, в днях 4-7 березня ц.р. відбувся в Авгсбурзі бурхливий III. З'їзд ЦПУЕ, на якому прийшло до розбиття існуючого там до того часу міжпартійного бльоку. На підставі виборів та голосів більшости приявних на з'їзді представників націоналістів з групи Степана Бандери, ЦПУЕ перейшло під контролю цеї групи та договореної з нею групи гетьманців. Головою ЦПУЕ тоді перевибрано п. Василя Мудрого, але той після одного тижня зрезигнував, і діючим головою цего Представництва став його заступник, п. Іван Вовчук, новий емігрант з під совєтської України та один з найбільших активістів групи Ст. Бандери. В ЦПУЕ були ще Василь Болюх, д-р Теодор Мацьків і д-р Роман Слюзар. Вже дня 18-го березня відбулося в Авгсбурзі засідання Президії УНДО, тоді ще під проводом п. Василя Мудрого, і там ухвалено видати до преси комунікат, що згадані члени УНДО на з'їзді ЦПУЕ, приймаючи до нього мандат, діяли на власну руку та без порозуміння і згоди Президії УНДО, яка тепер не бере за їх діяння жадної відповідальности. Рівночасно уповноважено п. В. Мудрого скликати до трьох тижнів ширший з'їзд членів УНДО для обговорення сучасного положення та реорганізації партії. Комунікат появився в пресі за підписом ген. секретаря УНДО, д-ра Любомира Макарушки. З'їзд УНДО в назначеному часі не відбувся, а п. В. Мудрий 21-го квітня виїхав до ЗДА, передаючи управу УНДО інж. Юліянові Павликовському, та повідомляючи про це листовно секретаря партії, д-ра Л. Макарушку.

Інж. Ю. Павликовський скликав на день 5-го травня в Мюнхені засідання повної Президії УНДО і там після п'яти-годинних нарад в окремих резолюціях та в окремому комунікаті ще раз УНДО рішучо відмежувалося від тих своїх членів, які увійшли до теперішнього проводу ЦПУЕ. На тому ж засіданні переорганізовано провід УНДО в такому складі: діючий голова — д-р Степан Витвицький; заступники голови: інж. Юліян Павликовський і д-р Степан Баран; д-р Олександер Марітчак — член Президії; д-р Любомир Макарушка — ген. секретар; Дмитро Ерстенюк — технічний секретар. Тоді теж рішено скликати в другій половині червня з'їзд УНДО для відповідної його

(Докінчення на стор. 3-тій)

ВТЕЧУ АЙСЛЕРА ПРИПИСУЮТЬ НАКАЗОВІ З МОСКВИ

Вашингтон, 16 травня. — Підчас переслухання свідків в сенатській правничій комісії над законопроєктом для контролі іміґрації сказав Пол Кравч, журналіст і колишній член Комуністичної партії, що Гергард Айслер, якого тепер придержано в Англії на домагання Америки, утікав з наказу Москви. На запит, звідки Кравч про це знає, він відповів, що зі свого досвіду впродовж свого членства в партії за останніх 17 років. Контроля над членами Комуністичної партії така строга, що навіть виїзд з одного міста до другого в Америці мусить бути звісний головній комуністичній кватирі. А вже якісь потягнення на міжнародньому полі завжди мусять бути вирішені в Москві. „Коли б Айслер виїхав з Америки і опинився в якійсь підсовєтській країні без наказу з Москви, його арештували б і застрілили" — сказав Кравч у відповідь на запит предсідника комісії, сен. Пата Мек Карана. Він вказав теж на інших закордонних комуністів, які перебувають в Америці без спроб вибирати громадянські папери. Таку поведінку наказує їм московське Політбюро і тому вони розвивають в Злучених Державах підривну ділальність без огляду на особисту безпеку.

РЕЗОЛЮЦІЯ В КОРИСТЬ ЕСПАНІЇ ПЕРЕПАЛА В ГЕНЕРАЛЬНІЙ АСАМБЛЕЇ

ЗАБРАКЛО ЧОТИРИ ГОЛОСИ ДЛЯ ВИМАГАНОЇ БІЛЬШОСТИ.

Лейк Сокcес, Н. Й., 17 травня. — Внесена південно-американськими країнами резолюція в справі відновлення повних дипломатичних стосунків з урядом ген. Франка в Еспанії перепала вчора в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй, бо забракло чотири голоси до вимаганої чартером більшости. За резолюцією голосувало 26 країн: Арґентина, Болівія, Бразилія, Колюмбія, Домініканська Республіка, Еквадор, Єгипет, Ель Сальвадор, Греція, Гондурас, Ісляндія, Ірак, Ливан, Ліберія, Нікараґуа, Пакістан, Параґвай, Перу, Філіпіни, Савдівська Арабія, Сіям, Сирія, Туреччина, Південно-Африканський Союз, Венесуеля і Ємен. Проти резолюції голосувало 15 країн: Австралія, підсовєтська Білорусь, Чехословаччина, Ґватемаля, Індія, Ізраїль, Мехіко, Нова Зеландія, Норвегія, Панама, Польща, Совєтський Союз, підсовєтська Україна, Уруґвай і Югославія. Здержались від голосування 16 країн: Афганістан, Бельгія, Бурма, Канада, Китай, Данія, Етіопія, Франція, Гаїті, Іран, Люксембурґ, Голандія, Швеція, Велика Британія і Злучені Держави Америки. Представники двох країн, Коста Ріки і Куби, були неприявні. Хоча в користь резолюції було 11 голосів більше ніж проти неї, резолюція не перейшла, бо забракло чотири голоси до вимаганої чартером абсолютної більшости. Тим самим, попередня резолюція Генеральної Асамблеї, на підставі якої члени цеї міжнародньої організації не повинні висилати до Мадриду своїх амбасадорів тільки їх заступників, зобов'язуватиме і надалі. Під час дебат над резолюцією прийшло до гострої виміни слів між представниками Британії і Польщі. Представник Польщі закидував західним союзникам, що вони вдержують тісні взаємини з Еспанією та висилають її зброю, не зважаючи на постанови ОН.

СОВЄТИ СКРИВАЮТЬ ВИСЛІД ГОЛОСУВАННЯ В СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Берлін, 1 травня. — Контрольоване Совєтами пресове агенство АДН повідомило, що вислід виборів в совєтській зоні Німеччини та в совєтському секторі Берліна, які відбулися в неділю і понеділок не буде поданий до відома безпосередньо, але аж пізніше. Вибори відбувалися до т. зв. німецького „народного конгресу", що мав би ухвалити приготовану Совєтами „конституцію" для німецької „народної демократії". До „вибору" була запропонована тільки одна ліста кандидатів, але виявляється, що під час голосування величезна більшість з 14,000,000 управнених до виборів голосувала проти цих совєтських кандидатів та проти совєтської „народної демократії" Цим фактом пояснюється теж проволоку в проголошенні висліду виборів. Спостерігачі стверджують, що німці несли до виборчих урн своє проти-совєтське „ні", не зважаючи на всі большевицькі залякування і погрози.

АМЕРИКАНЦІ ПРИЗНАЛИ СОВЄТАМ СЛУШНІСТЬ В СПРАВІ ПАРОВОЗІВ.

Франкфурт, 17 травня. — Американський заступник військового губернатора Німеччини, ген. Джордж Гейс, признав вчора слушність Совєтам в їх домаганні, щоби західні паровози і обслугу при потягах, які ідуть зі заходу до Берліна, заміновати совєтськими паровозами і обслугою при переїзді через совєтську зону. Цим совєтським домаганням західні союзники були заскочені вже в першому дні перервання облоги Берліна і ця справа була предметом окремих дебат. Ген. Гейс заявив, що Совєтам прислуговує це право на підставі договору з 1945-го року, але його опісля нехтовано з тої простої причини, що большевики не могли доставити потрібної кількости паровозів.

ЧЕСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ЗАСУДИЛИ ГЕРОЯ ЯК ЗРАДНИКА.

Прага, 17 травня. — Чехословацький таємний державний суд проголосив вчора вирок на генерала Кареля Кутльвасра, відомого провідника і героя протинімецького повстання в Празі в 1945 році, засуджуючи його на досмертну тюрму під закидом „зради" та „змови" на повалення большевицького режиму в країні. Трьох інших підсудних з того самого процесу засуджено на кару смерти, двох на 25 років, двох на 20 років, двох на 15 років, одного на 12 і одного на 10 років тюрми. Подробиць суду і засуду не подано.

КОМУНІСТИ НАМАГАЮТЬСЯ ОТОЧИТИ КИТАЙСЬКУ АРМІЮ В ШАНГАЮ.

Шангай, 17 травня. — Головна сила комуністичних військ тепер вже звернулася проти Шангаю, намагаючись оточити його та стаціоновані в ньому урядові армії. Сильні комуністичні колони тепер посуваються з півдня з виразною метою відтяти зв'язок міста з морем.

ЛОНДОНСЬКИЙ СУД ЗАДЕРЖАВ АЙСЛЕРА В ТЮРМІ ДО ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ ВИДАЧІ.

Лондон, 17 травня. — Уповноважений рішати в справі видачі закордонних проступників місцевий поліційний суд рішив вчора задержати в тюрмі відомого німецького комуніста Гергарда Айслера, що зрікся 23,000 долярів кавції та втік з Ню Йорку на польському кораблі „Баторі". В ЗДА продовжувано проти нього слідство в справі його підривної роботи. Тепер Америка зажадала від Англії видачі цего большевика і до вирішення цеї справи англійський суд відмовив прийняти від Айслера нову кавцію та задержав його під арештом. Місцеві комуністи пікетували вчора суд, домагаючись звільнення „анти-фашиста Айслера".

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВІЛЬНЕ ПОЛЕ ДЛЯ НОВОГО ХИТРУВАННЯ

Деякі політичні коментатори є тої думки, що знесення бльокади Берліна вирятувало Совєти з дуже прикрої для них міжнародної ситуації. Ця бльокада покривала Москву соромом з гуманного боку, а з політичного була цілковитою програю кремлівської диктатури. Зате демократичні потуги виявили великий політичний такт і гуманність, як теж спроможність перемагати такі перешкоди, які уявлялись сталінським стратегам непереможними.

Усе це правда. Але погляньмо на цю справу з іншого боку. Фактом є, що через знесення бльокади Берліна Кремлеві спав великий тягар з голови і він уже не потребує тепер кожного дня журитись, як вийти з цеї поганої ситуації, яка так сильно підривала кремлівський престіж в очах світу. Оця ліквідація берлінської бльокади обійшлась Москві дуже дешево. За це вона відплатиться Америці та Англії цілком певно новими інтригами, які дадуть себе відчути таки в найближчому часі, як тільки зачнуться в Парижі наради міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг. Цього треба надіятись і до цього готуються уряди Злучених Держав, Великої Британії та Франції. Вправді годі вгадати ці нові хитрощі Кремля, хоч певне, що вони будуть обертатись головно біля німецького питання.

Кремль є нині, як знаємо, великим оборонцем „соборної Німеччини", „соборної конституції" і „соборної влади". Мабуть Москва певна, що обєднана Німеччина не піде зо Заходом, а знайдеться в сфері совєтських політичних та економічних впливів. Інакше Сталін не був би за „вільну" та „соборну" Німеччину, позбавлену всіх окупаційних військ, якби припускав, що та нова Німеччина піде проти Москви. Отсе й є, що заставляє демократичні потуги до глибокої задуми, бо ж відбудована та обєднана Німеччина, яка іде разом з Москвою, була б величезною силою, якій в Европі не могло б ніщо опертись. Така комбінація була б щойно справжньою загрозою Злученим Державам, особливо, коли б комуністи далі перемагали в Азії й загарбали владу в цілім Китаю. Тільки питання, чи німецький нарід пішов би на таку спілку з Москвою, знаючи добре, що несе большевизм.

Отже є такі поважні голоси, що припускають, що німецький нарід міг би піти з Совєтами. Вони аргументують це в такий спосіб, що знищена Німеччина, щоб піднятись, буде потребувати величезного ринку на свій експорт, а таким ринком може бути — за посередництвом Москви — тільки комуністичний Китай. Демократичні потуги, кажеться далі, не можуть стати для Німеччини ринком збуту, бо вони самі високо промислові країни і самі потребують ринку для своїх виробів. Зате вже самі Совєти можуть бути ринком збуту для Німеччини, а особливо може ним бути Китай, до якого вивозила б Німеччина свої товари через територію Совєтського Союзу.

Ми навели цей приклад на те, щоб вказати, як глибоко розглядають по демократичному боці усі можливости нових совєтських потягнень на міжнародному полі в звязку з вирішенням дальшої долі Німеччини. Як бачимо, буде тепер нове широке поле для нового хитрування Сталіна. Тимбільше, що не зважаючи на ненависть німців до Москви, подавляюча їх більшість буде таки домагатись обєднання цілої Німеччини і забрання окупаційних військ, себто того, за що заявляється Кремль. Коли ж до цього ще додати економічні вигляди, якими Москва дуритиме німців, то легко собі уявити, який великий політичний тягар спав на демократичні потуги, що хотіли б вирішити німецьку проблему розумно й справедливо, так, щоб Німеччина стала демократичною і мирною державою.

Інтерес американців в канадійських виборах

Домініяльний парлямент Канади розвязано 30 квітня, а нові вибори назначені на 27-го червня. Тими виборами зацікавлені не тільки канадійці, але і мешканці Злучених Держав, звані звичайно „американцями". Американці з сусідних „Стейтів" вважають Канаду за свого сусіда, з яким злучила його не тільки спільність цивілізації й культури, але теж і турбота про спільну забезпеку перед зовнішнім ворогом. Тому, що в недавно минулому Канада й Стейти привикли були до традиційного внутрішнього складу партійних сил у обох сусідів, населення Америки глядить на наступні вибори в Канаді під тим самим кутом. Тобто, що уряд Канади останеться в руках тієї самої партії, або до неї подібної, і в сусіда не прийде до ніяких несподіваних радикальних перемін. Надії американців є теж висловом бажання, бо підчас війни мешканці Стейтів інвестували в Канаді $5,200,000,000 долярів й тепер ще помагають Канаді у нагромаджуванні як найбільше стейтських долярів для втримання господарської рівноваги. Отже інтерес американців є не тільки „академічний", але й бизнесовий.

З повище згаданих причин у Стейтах можливі два питання: Чи найближчі вибори затримають теперішній лад, на підставі якого американці інвестують у Канаді свої капітали, чи може прийде до зміни в соціялістичнім напрямі?

Відповідь на ці питання може бути передбачена на зясуванні стану з часу перед розвязанням парляменту. Останій парлямент виказував такий партійний склад: лібералів було 125, консерватистів 69, послів з партії СіСіЕф (Кооператив Комонвелт Федерейшен) 32, членів партії Суспільного Кредиту (Сошел Кредит) 12 і 12 ще інших. У старому парляменті було разом 245 послів, а в новому буде 262 тому, що в міжчасі прийнято до Канади десяту провінцію — Нюфундляндію, а крім того прибули нові виборчі округи внаслідок зросту населення.

Традиційно Канада це двопартійна країна, подібна до Злучених Держав. У Канаді приходять до сили раз консервати, а другим разом лібералі. Між ними, в останньому часі, була мала різниця в суспільних справах, так, що Консервативна партія назвала себе навіть Прогресивно-Консервативною. Тому саме в деяких західних провінціях повстали нові партії для „льояльної опозиції", а саме ССФ і СК, які не мають ще признання на краєві розміри. Значить при наступних виборах треба дальше передбачувати партійну більшість лібералів при кермуванні краєвими справами. Теперішній премієр, Сен Лоран, походить з Ліберальної Партії, яка опирає свою силу в першу чергу на французьким елементі у східних провінціях. Коли б навіть прийшла до сили Прогресивно-Консервативна партія, то суспільні й політичні відносини остались би майже такі самі, як тепер.

Ліберальна партія під проводом недавнього премієра Вилйема Мек-кензі Кінга, а від останнього листопада під проводом Сен Лорана, може величатись значними успіхами впродовж чотирнацяти років своєї більшости в парляменті. Вона поширила значно свої впливи через суспільне законодавство, згідне з духом часу і через закордонну політику, ведену згідно з політикою сусіда — Злучених Держав. Вона склоняється до знижки митної тарифи для збільшення товарообміну з Стейтами і тим вона подібна до Демократичної партії в Злучених Державах. За її часів переведено засади для допущення більшого числа імігрантів з европейських скитальців, яких досі приїхало вже 50,000 а між якими є 7,000 українців. Партія змагає до розбудови канадського промислу, а це причиниться до постійного затруднення робітників. Загалом можна сказати, що Ліберальна партія це партія середнього шляху. На ліво від неї йде партія ССФ.

Прогресивно - Консервативна партія змагає до втримання вихорного мита, далеко вищого ніж теперішне, щоб підвищити консумцію канадських виробів у самій Канаді. Це давня політично-економічна філософія, яка раз буває корисна, другий раз заводить.

Джордж Дру, голова Прогресивно-Консервативної Партії, у своїй передвиборчій кампанії заповів реформи подібні до тих, що їх має на оції Ліберальна партія. Він годиться на признання старечої пенсії від 65 року життя і обіцює більші звільнення від податків. У своїх промовах, виголошуваних у східних провінціях, він заповідає теж здобуття нових ринків для канадського промислу.

Посли з українського роду.

Канадійські виборці українського роду не творять — цілком зрозуміло — якоїсь окремої партії чи групи, а входять у склад існуючих канадійських партій. Інша справа, коли мова про українські справи, зокрема про оборону українського імені, чи права українського народу в Европі на вільне й самостійне життя, а в сучасну пору ще й оборону та розміщення українських скитальців. Що значить український посол у парляменті, пізнати найкраще, коли переглянути, наприклад, довголітній рекорд парляментарної праці посла Антона Глинки та його величезну прислугу, яку він уже нераз зробив українській справі, а останніми роками ще й українським скитальцям. Другим парляментарним послом з українського роду був, як відомо, Теодор Заплітний. Обидва посли відомі теж і американським українцям.

Бажаємо нашим канадійським братам, щоб в наступнім парляменті це число послів з українського роду не тільки вдержалось, але ще й збільшилось.

Знаємо теж, що українську справу, як і українських скитальців, боронили в отавськім парляменті теж інші посли, в яких виборчих округах є поважне число виборців з українського роду. На це впливали, як знаємо, виборці, а теж посли з українського роду. З цього виходить, що парляментарні вибори є теж доброю нагодою для українських виборців для висвітлювання ваги української справи в міжнародному змаганні до миру. Та найбільше завдання: За всяку ціну не допустити до зменшення у парляменті числа послів з українського роду, а тільки старатись те число збільшити, бо це канадійським українцям справедливо належиться за їх вірну і чесну службу Канаді.

В. Петренко.

Черговий похід Москви

ПРОТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ НА УКРАЇНІ.

Ввесь розвиток культури на Україні мусить іти по лінії советського патріотизму, як найважливішої рухової сили советського суспільства — такий наказ московських єдинодержавців із Кремлю. Що ж криється за цим словечком „советський патріотизм"? Який його справжній зміст?

Советський патріотизм, кажуть його московські пропагатори, нерозривно звязаний із пролетарським інтернаціоналізмом, як ідеологією робітничої кляси. Тимто російська большевицька партія (Комуністична партія Советського Союзу, якої лідери сидять у Кремлі), як авангард робітничої кляси в Росії і як носій пролетарського інтернаціоналізму, мусить інтенсивно працювати над його поширенням та його ідеологічною чистотою в ділянці культури, себто науки лідератури й мистецтва. Боротьба партії проти ухилів на цьому фронті повинна бути безпощадна. Але „советський патріотизм" це не абстрактне поняття. В умовах Советської Росії він має конкретний і реальний зміст.

Заслуги „великого російського народу" в ділянці культури, кажуть московські ідеологи советського патріотизму, колосальні та незаперечні. Пріоритет російської культури — це факт. Російська наука, література й мистецтво завжди були передові. Ведуть вони перед особливо тепер. **Советський патріотизм і пролетарський інтернаціоналізм, таким чином, це російський патріотизм, точніше, російський націоналізм.** Такий конкретний і реальний зміст „советського патріотизму".

Що ж означає це у відношенні Советської Москви до України? Які вимоги ставлять московські ідеологи советського патріотизму з Кремлю у відношенні до культури на Україні?

Як колись московський царат, так тепер московська большевицька диктатура, яка переняла політичну спадщину по ньому, змагає до русифікації України. Правда, не в тих формах, у яких царат провадив русифікацію України, а у витонченних і більш новочасних формах, які показалися далеко успішніші. Під великим прапором Леніна-Сталіна, кажуть московські єдиновладці з Кремлю, всі народи многонаціональної советської землі отримали можливість будувати свою національну культуру. Цю можливість дістав і український народ. Але ця національна культура повинна бути **тільки національна по формі**, по змісту ж повинна вона бути інтернаціональна, себто в умовах большевицької Росії патріотична, **російсько-патріотична**. Ось вимога, яку ставлять московські большевики до розвитку культури на Україні та її змісту.

Ці зауваження слід мати на увазі, коли читати про другий з'їзд (пленум) управи Союзу советських письменників України, якого звідомлення подає нам „Литературная Газета", орган Союзу советських письменників СССР (ч. 20, 1949) у статті „До конца разоблачить космополитов!". Головним доповідачем на з'їзді виступав Л. Дмитерко, заступник предсідника управи Союзу советських письменників України. Як докладчик так і дискутанти (П. Тичина, А. Малишко, Н. Ужвий, П. Воронько, А. Гончар, А. Михалевич, І. Савченко, Г. Верійока, М. Бажан і інші), які боронили московську лінію советського патріотизму в культурі України, гостро виступали проти так зв. українських космополітів, які важилися у своїх писаннях виступати в обороні західно-европейської культури, висказуючи при цьому не одно критичне слово на адресу советської культури на Україні. Але ж ця західно-европейська культура, на думку докладника і його поплечників-дискутантів, буржуазна, а советська культура — інтернаціональна, себто советсько - патріотична. Тимто слід до кінця нищити цих космополітів на Україні цих антипатріотичних ворогів советської культури на Україні! На чолі їх стояли Стебун, Адельгейм і Санов, які важились критикувати українську советську літературу. Так Стебун у своїй праці п. „Історико-літературні нариси", доказував бідність української советської літератури взагалі, Адельгейм у своїх статтях розправлявся специяльно з українською советською поезією, а Санов із українською прозою. Зпоміж інших космополітів Борщаговський і Бердичевський критикували українську советську драматургію і кіно студію, а два поети, Голованівський і Первомайський, виступали у своїх поезіях просто вороже проти советського патріотизму. З цими саме космополітами і їх „прихвостнями", як ворогами советського патріотизму розправлявся другий з'їзд управи Союзу советських письменників України.

На з'їзді виступали із своїм словом, теж Первомайський і Головановський. Коли перший признав із трибуни свої помилки, то другий не признав і не осудив своїх „антипатріотичних позицій". Виступали теж із своєю обороною Стебун, Адельгейм і Санов. Але їх закричали і не дали їм промовляти.

Головне слово проти „безрідних космополітів" виголосив П. Тичина, який доказував, що „розвиток советської культури, національної по формі та інтернаціональної по змісті, є „законом для советського суспільства": „Ми любимо свій нарід, говорив він, і горді тим, що український нарід іде пліч-о-пліч із великим російським народом до единої мети — будови комуністичного суспільства",

Із кінцевим словом виступив А. Корнійчук. Варто на закінчення нашої статті повести вривок із його промови. Схарактеризувавши зріст українського советського мистецтва й літератури, він говорив про діяльність безрідних космополітів на Україні, яка заслугує тільки на погорду. Всі їх діла направлені на підрив культури й мистецтва советського народу.

„Успіхи нашої літератури, — заявив Корнійчук — „були би далеко більші, як би ми раніше упорались та прогнали зі своїх рядів антипатріотичну полову Виступаючі тут із „покаянними промовами", деякі представники групи космополітів силкувалися представити справу так, наче ходить тут про окремі помилки. Чепуха! Не про помилки йде тут, а про систематичну й зорганізовану антинародну діяльність, якою займалась група космополітів, тісно зв'язаних між собою у всіх своїх злочинних діях. Антипатріоти викриті і їх підривній діяльності покладений край! Наше завдання тепер у тому, щоби до решти очистити культурний фронт із недобитків ворожої групи космополітів, та парадувати наш народ, нашу велику Родину, нашу большевицьку партію новими писаннями і творами, гідними Сталінської епохи".

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

31)

МАХНОВСЬКИЙ „ПІП"

...З боями й пожарами, в ранах і трівогах, в розпачі й хаосі громадянської війни минала приозівська зима 1918 року.

У чорну безвість летів шалений час. Летів він над переляканими і розстріляними станціями й хвильовано - розбентеженими містами, над спантеличеними селами й хуторами, над руїнами минулого і безповоротнього, над фальшивими ідеями революції й брехливими обіцянками її лідерів та підголосників...

І ніхто не зупиняв його і не міг зупинити, бо всі захоплені були божевільним розгулом бунтарів — нищити та руйнувати все те, що хоч трохи нагадувало минуле, або обмежувало прояву їх дикої безшабашної славоволі.

Всім бажалося впитися хмільним вином розворушеної стихії, нікім і нічим необмеженої можливости погромити та пограбувати „буржуїв", дати повну волю своїм страшенним пориванням і чуттям.

— Крой, Ванька, — Бога нет.

Крівавим перекатиполем котилися лозунги анархії по дорогам і роздіжжям південно-східної України, і могутньою силою захоплювали селянську молодь, люмпен-пролетаріят Донбасу, перманентних каторжан, кваліфікованих злодіїв і об'єднували їх у грізні ватаги Махновських банд.

— Анархія — мати порядку.

На легких і швидких тачанках, застеляних дорогими килимами, та дівочою честю, під буйний зойк „венок" та „баянів", під нічно-п'яне „Яблучко" з свистом і гиком неслися вони по степових просторах Таврії та Катеринославщини. Гураганом налітали на своїх супротивників, немилосердно розраховувались з ними, творячи самосуд та крівавий дебош...

— Летить батько Махно на новій тачанці
Всіх частує самогоном по великій шклянці,
Шпарить батько Махно, а за ним махновці,
Закурили в Гуляй - Полі, сплюнули в Каховці.

...Вони налітали на залізни

своїх супротивників, грабували їх склади, поїзди, банки, магазини і з богатою здобиччю зникали в Гуляйпольских хуторах, або в непрохідних хащах та плавнях Великого Лугу.

— Ех, ти, Сенька, матрос з Дону,
Грабіш всех ти по шаблону,
Б'йош жидів і камисаров,
Всіх буржуїв, генералов...
Хлещеш водку, денатуру,
Самагонку, палітуру...
Носіш брюки только
„кльош"
І крічіш: „дайош-берьош".

Вони збіралися тисячами на тачанках і верхи на добрих конях, озброєні найновішою зброєю. А коли приходилось тіснувато, або треба було ошукати свого ворога, махновці швидко розсипались по селах та хуторах, знов ставали звичайними селянами, поки знову не кидався бойовий сігнал до зборів. І за яких 20-30 хвилин з'являлися махновці там, де їх меньше всього сподівалися. Вони раптом нападали на свого супротивника — і починалася „м'ясорубка".

— Бий червоних поки не побіліють, а білих — поки не почервоніють.

Одних рубали шаблями, других годували зірками, або какардами, третіх вішали, або кішки їм набирали зерном і сіллю...

— Параходік ідьот — вода кольцамі,
Будем рибку карміть дабравольцамі.
Параходік ідьот ближе к пристані,
Будем рибку карміть комуністамі.

II.

...А шалений час продовжував летіти.

Минав великий піст і підходили дні Страстного тижня: понеділок, вівторок, середа, четвер.

Сніг давно вже розтав. Земля підсохла. На городах орали, копали й садили. В сонячних затишках починали цвісти вишні й абрикоси. У прозорому повітрі гули бджоли. На зелених горбочках щипали молоду травичку маленькі гусенята, а в розпірліх купах гною греблися квочки з ранніми курчатами. Море теж грілося на сонці, блещало і голубіло по-весняному. Десь далеко починали гриміти перші весняні грози і кропили теплими краплями воскресаючу природу. Південна весна наступала з усіх боків.

По цілим дням баби, молодиці й дівчата поралися біля своїх хат: тинькували призьби, білили хати, хливи, дерева. Капітально чистили й замітали свої двори. Прали та гладили білизну, провітрювали святочну одежу. Пекли паски, красили яйця, жарили й начиняли великодених поросят.

(Дальше буде).

Мелодії „Гомону України" в Ню Йорку

Цьогорічний фестиваль української молоді митрополітальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі складається із трьох частин. У кождій часті, побіч дії, видне місце займає спів і танець. — На співи звернемо тут увагу. — Пісні, з яких декотрі сягають часів гетьмана Богдана Хмельницького, і досі свіжі, пахучі та повні сили і чару. — Зложилося так, що трьохсотлітню панораму нашої історії, відбиту в пісні, презентують чотири композитори із протягу майже повних двох сот літ:

1) Дмитро Бортнянський, 1751-1825, головно представник української церковної музики, образований в Італії. У його творах так і видно українську церковну мел. тематику, опрацьовану шляхетною та високовартісною італійською технікою. — Із його творів хор виконає „На многі літа, Владико", по-грецьки, так як принято цей гимн співати у східному обряді.

2) Другий автор музичної частини цего фестивалю підростав на очах вже старшого віком Бортнянського: Семен Гулак - Артемовський, 1813-1873. Сам оперовий співак, образований у Франції та Італії, сердечний приятель Тараса Шевченка, дав нам безсмертну комічну оперу „Запорожець за Дунаєм". С. Г. Артемовський, натхнений нашою рідною піснею, дав західно- европейський твір в стилі Доніцеттого та Беліннього. — Уважний слухач цієї опери так і ловить у цій опері мотиви українських народних пісень: „Зелененький барвіночку", „Зібралися всі бурлаки", „Лулом іду", „Видить Бог, видить творець".

Музику до „Запорожця" поміг скласти С. Г. Артемовському його близький свояк Каленик Артемовський, син відомого поета-сатирика Петра Артемовського-Гулака. Отсей Каленик Артемовський, артист-скрипак, ученик великого бельгійського майстра Ветама, поміг своякові вигладити його цінну працю, а крім цего оставив нам прекрасну, більшу композицію на скрипку із піяном, основану на темах українських народних пісень, під назвою „Фантазі бріллянт", видану в Парижі.

3) Третій автор музики цего фестивалю — це „Батько української художньої музики": Микола В. Лисенко, 1842-1912. Із творів цего композитора буде виконаний сольо-спів „Гетьмани", (до слів Т. Шевченка), молодим оперовим співаком із Шікаго, Кульпаком. Другою піснею буде хорова: „Гей, не дивуйтеся, добрії люде, що на Вкраїні повстало". Це одна із найславніших подібних пісень козацького періоду. — Третя Лисенкова точка, це „Прославний Хор" із його опери „Тарас Бульба". — Оперу цю, до лібретта Старицького, писав Лисенко десять років (1880-1890). — Ставлено її у первісному виді, а відтак, до нового виконання, зредагували її сучасні композитори України: Л. Ревуцький і Б. Лятошинський. — „Прославний Хор", це одна із найкращих частин цієї опери. — Четверта пісня Лисенка, „Козаченьку, куди йдеш?" це народна пісня із 17. століття. — Це хвилююча пісня про долю тодішньої молоді України: Прощання, певність повороту козака із походу і сумна вістка:

„Не вертати вже додому
козаку,
заснув в степу, він сердега,
довіку".

4) Четвертий автор, Михайло Гайворонський (1892-) продовжує цю музичну панораму до сьогоднішнього дня. Із його композицій будуть виконані три пісні: — Перша „Привітна пісня Хмельницькому" на дівочий хор. Мелодія традиційна, до якої додано новий текст. — Друга пісня „Ой Морозе-Морозенку" (на мішаний хор). — Любима пісня всієї України, оспівує вона козацького героя 17. століття. У богатьох варіянтах поширена вона дуже по цілій Україні, бо такими героями наш нарід дорожить та їх не забуває. До вжитку взято ясний, бадьорий варіянт. Це не похоронна а радісна пісня з приводу народження героя в боротьбі. — Третьою є „Пісня Мазепи". Слова цієї пісні гетьмана Івана Мазепи а музика (Г-го), в стилі геройчних пісень з кінця сімнадцятого століття. Уклад на барітонове сольо і мішаний хор. Сольову партію відспіває арт.-співак Осип Стецура, в ролі Гетьмана Мазепи. — Всі три пісні скомпоновані цего року і оце буде їх перше виконання.

Хорами веде Степан Марусевич а фортепіяновий супровід в руках Олі Дмитрів і Мик. Штембера.

М. О. Г.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

„Чорноморці" в Филаделфії.

За ініціятивою новоприбулих з краю скитальців-мистців, а головно при невичерпній енергії і організаторській хисті, п. Ярослава Барнича, бувшого диригента львівської опери, зорганізувався при Товаристві „Українсько-Американських Горожан у Филаделфії" український фаховий театр. Перед організаторами-ентузіястами цього мистецького гуртка стояло завдання згуртувати найкращих артистів, новоприбулих і місцевих. Постановлено і зроблено! Всі члени взялися енергійно до праці і під фаховим проводом почалися проби над українською народною оперетою Я. Кухаренка й М. Лисенка „Чорноморці". Український Клюб при Норт Френклин вулиці відпустив свою салю для праці і створив відповідні умовини на нове діло. Проби відбувалися майже кожного вечора, чи то музичні, чи з прози, яку провадив п. Я. Рудакевич. Якщо зважити, що майже кожний з виконавців був цілий день занятий працею, а потім вечорами йшов на проби, то це була велика посвята з їхнього боку.

І врешті филаделфійська публика та гості з околиці мали змогу побачити премієру цеї оперети в дні 8 травня ц. р. Це була небуденна атракція, бо „Чорноморців" ще ніхто досі не пробував виставляти в Америці.

Лібретто написав Я. Кухаренко, який сам був колись отаманом „Чорноморського війська", опираючи сюжет на правдивих подіях. І як славна оперета „Запорожець за Дунаєм" Артемовського повстала на підставі побуту запорожців у Добруджі, так „Чорноморці" повстали на підставі життя другої частини Запорожців, яких царське правління зорганізувало під назвою „Чорноморське Козаче Військо". Одна й друга оперета мають свої цінності в тому, що представляють нам побут запорожців, їхні звичаї, пісні й велику любов до рідного краю. Правда, що лібретто в „Чорноморцях" не вибагливе, дещо наівне, але автор вірно представив нам прегарні звичаї й обичаї тодішнього побуту.

Багатий козак Кабиця, який підчас военного ремесла їв „не з одної печі хліб", показався лицарем не тільки в боях, але й у запіллі. Оце ціла основна ідея „Чорноморців". Якщо додати до цього прегарну, хоч і теж невибагливу музику М. Лисенка, який написав її ще в молодому віці, то приходиться ствердити, що оперета назагал мала великий успіх.

Роля старої козачки-вдови Драбинихи спочивала в мистецьких руках п. Слави Рубчак-Барничевої, дочки наших славних артистів-співаків Катерини й Івана Рубчаків. Кожний рух, кожна фраза, кожна ситуація, модуляція голосу й характеризація виявляли артистку, яка створила правдивий тип тогочасної матері.

Дочку Марусю грала з темпераментом п. К. Ярош, яка змалювала тип неслухняної дочки з великим умінням. Порівнюючи її дотеперішні виступи мусимо ствердити, що вона зробила великий поступ у грі і в співі, а це певно завдяки вмілій режисурі та фаховій музичній підготовці.

Тяжку ролю молодиці-цокотухи Цвіркунки, яка знає всі сплетні, всіх сватає, хрестить і буває на всіх „оказіях", де нагода хильнути чарочку, відіграла блискучо відома співачка п. Наталка Андрусів. Створений нею образ виявив наглядно її великий акторський і голосовий талан. Особливо дві пісні в виконанні цеї артистки вийшли добре, а саме „Ой матінко голубонько", яка має всі прикмети оперового стилю й жартівливу пісню з хором „Черевички". Тому то й публика щедро нагороджувала співачку оплесками й квітами.

Ролю козака Кабиці виконував режисер п. Я. Рудакевич, який доклав усіх зусиль, щоби представити вірний образ бувальця козака — завдіяки, який на старші літа задумав устаткуватися й оженитися. Хоч того роду ролі не є в характері креацій п. Я. Рудакевича, як теж не в його голосі, але Кабиця вийшов у нього дуже добре. Це є артист непересічної міри, що вміє відограти знаменито й таку ролю, яка не належить до його репертуару.

П. Хоптяк у ролі сотника Тупиці представив нам вірний образ старого козацького старшини, який завдяки своїй повазі й розумові є авторитетом у паланці. На особливу увагу заслужив багатий стилевий одяг і зброя, які надавали виконавцеві авторитетного вигляду.

Ролю козака Івана відіграв п. Мельник дуже добре. На особливу увагу заслуговує його дикція і гарний голос. Треба додати, що п. Мельник, як тутешній уродженець, виявляє велику любов до нашої рідної сцени, а володіючи гарним ліричним тенором, може виконувати й куди більші партії.

Пані О. Рудакевич у ролі наймички виявила свій мистецький хист та зробила помітне враження на публику. Також п. Т. Рудакевич, як Цвіркун, створив характеристичний тип старого козака, заздрісного за свою молоду жінку. Кулина, в виконанні молодої адептки п. Н. Недільської, вийшла зовсім добре. Крім того п. Недільська допомагала ансамблеві підчас проб грою на фортепіяні, що було цінним вкладом у роботу ансамблю.

Жіночі, мужеські й мішані хори, зложені переважно з молодих українців і українок, уродженців Америки, вийшли гарно. Під оглядом голосового матеріялу, інтерпретації та ритміки цей хор під умілим проводом може вкоротці стати одним з найкращих хорів.

Одиноке застереження було б тільки в бік характеризації Ілька — підпарубочого.

Про декоративне оформлення, яке приготував п. П. Андрусів, можемо сказати одне: ми ще не бачили тут в Америці на українській сцені так стилево-модерних намальованих декорацій. Вони причинилися дуже багато до успіху вистави.

Головним живчиком цієї вистави був музичний керівник і диригент п. Я. Барнич, який провадив оперету з питомим собі вмінням і темпераментом. Треба було бачити юнійних американських оркестрантів, які грали вже не під одним славним диригентом, як вони підчинялися під мистецьку руку п. Я. Барнича, стараючися виконати якнайкраще українську народну музику! Треба було бачити їхнє захоплення і складання гратуляцій диригентові, який диригує з памяти, не тільки цю оперету, але й багато опер. Я. Барнич, що вивчив і випровадив цю оперету з музичного боку за 6 тижнів, показався знаменитим диригентом, який панував енергійно над сольоспівами, хорами й оркестрою. Якщо зважити, що п. Барнича спровадив до Филаделфії Клюб Т-ва Укр. Громадян, то це Т-во повинно бути горде, що має в себе мистця такої міри. Треба тільки дати йому можливости для дальшої мистецької праці.

Щодо режисерії, яку провадив п. Я. Рудакевич, треба ствердити, що режисер-фахівець потрапить зробити навіть і слабшу песу цікавою, витягнувши з неї цікаві ефекти не тільки з поодиноких сцен, але й з гуртових. Кожна ситуація була опрацьована по мистецьки. Якщо зважити, що ця оперета є багата в т. зв. ритуали, то тут саме й видно солідну руку режисера.

Публика, що заповнила українську салю, приймала цю першу виставу з великим захопленням і не щадила виконавцям заслужених оплесків.

Під кінець вистави голова Товариства, майор М. Дармограй, подякував цілому ансамблеві за його мистецький подвиг, а п. Я. Барнич, у своїй відповіді, підкреслив потребу існування справжнього театру, де гуртувалися б всі найкращі місцеві й новоприбулі мистецькі сили. Він звернув ще особливу увагу на тутешню молодь та її участь у розвою українського культурного життя в Филаделфії.

З нашого боку ми бажали б филаделфійським установам створити всі можливости для праці й розвою справжнього мистецького життя. Початок уже зроблено, тепер слово за громадянством.

М. Л.

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ У НІМЕЧЧИНІ

(Докінчення зі стор 1-шої)

реорганізації. Всі ці рішення винесено одноголосно.

Вислідом розбиття міжпартійного бльоку в ЦПУЕ, в якому тепер залишилася тільки одна група націоналістів, гетьманці і трьох неуповноважених членів УНДО, було створення в суботу, дня 7-го травня в Авгсбурзі, нового міжпартійного центру української еміграції в Німеччині. На численному зібранні того ж дня явилися представники всіх трьох зон Німеччини і таких політичних партій та угрупувань: УНДО (Українське Національно - Демократичне Об'єднання), УНДС (Український Національно - Державний Союз), УРДП (Українська Рев. Демократична Партія), Соціялістичне Об'єднання (ес-деки, есери, радикали) та УОН (Організація Українських Націоналістів під проводом полк. А. Мельника). Зборами проводив адв. Микола Храбак, кол. голова Повітового Комітету УНДО в Перемишлі. Справи реферували Микола Бігун (ОУН), про події, що зайшли на III. З'їзді ЦПУЕ; полк. Кирило Дацько (новий емігрант з під-совет. України УРДП) — про потребу створення нового центру для відмежування себе від монопартійного тепер Ц. П. У. Е. Статут нового представництва реферував д-р Зенон Городиський (ОУН) і його прийнято з деякими поправками. Нова організація називається „Союз Українців у Німеччині" (СУН) та базується на індивідуальному членстві, а не на таборах IРО, як досі було з ЦПУЕ. Діло в тому, що табори IРО є в повній ліквідації, а існуючі українські табори перетворюється в міжнаціональні і окремих українських таборів вже не буде. Нова організація має бути зареєстрована, згідно зі законами.

На цьому самому з'їзді вибрано Управу новоствореної централі, яка матиме свій постійний осідок в Мюнхені. До управи СУН увійшли: інж. Василь Ржевський (наддніпрянський емігрант) — голова; заступник голови: д-р Микола Рибак (УНДО); ген. секретар — д-р Яків Маковецький (ОУН). Членами управи вибрані: інж. Олександер Мелешко, Ісаак Базяк (старий еміґрант, ес-ер), ред. Михайло Задорецький та проф. Хома Рябокінь (брит. зона, новий наддніпр. еміґрант, УРДП); заступники: проф. Микола Зубович і д-р інж. Богдан Гнатюк. До Контрольної Комісії вибрані: проф. Микола Смолянський (новий наддніпр. еміґрант, УРДП), Микола Бігун (ОУН) та мгр. Борис Левицький (галичанин, ес-де); заступники: Фелікс Кордуба (ОУН) і полк. Василь Татарський (новий наддніпрянський емігрант, УРДП). До Громадського Суду вибрані: адв. д-р Мкола Хробак (УНДО), д-р Зенон Городиський (ОУН), д-р І. Ващенко, проф. Дмитро Соловій та мгр. Андрій Повх.

УРЯД ГРОЗИВ ПРИДЕРЖАННЯМ ПОЛЬСЬКОГО КОРАБЛЯ ЗА АЙСЛЕРА

Вашингтон. — Департамент стейту виявив, що вислав через американську амбасаду в Лондоні погрозу для капітана польського корабля Баторі, що його корабель буде забраний Америкою, якщо він не видасть Айслера британській поліції. На підставі договору Америка має право забрати чужий корабель або заборонити корабельному підприємству приїздити до американських пристаней, коли американський уряд виграє в суді справу, проти якої заложить спротив капітан корабля. Домагання притримати Айслера як втікача перед справедливістю, передане британській владі, основане на англо-американськім договорі про видачу проступників. Коли Айслер повернеться з Англії департамент справедливости поставить проти нього обвинувачення за втечу і не випустить його з вязниці підчас апеляції до вищих судів.

ТОВАРИСТВО ІМ. М. ЛИСЕНКА, 368 відділ У. Н. Союзу в Маямі, Флорида, зорганізоване Стефаном Маік. Урядниками Товариства є (всидячім ряді зправа) Марія Ткачик, касієрка; Стефан Маік, секретар; Василь Подобинський; предсідник; Аннєля Рій, заступниця предсідника.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Домаха.

З Филаделфії приїздає театральна трупа скитальців, самих досвідчених аматорів, щоб перед нюйорською українською публикою заграти знамениту драму, що зоветься „Домаха".

Ця вистава відбудеться в суботу 21 травня вечером у великій авдиторії Вашингтон Ірвінг Гайскул.

У Филаделфії грано цю драму з величезним успіхом. Драма зробила велике враження на публику, що природне, бо зміст драми потрясає душу і серце глядача до глибини. Ця драма, то драма кожної української селянської родини в старім краю. Це драма наших старих батьків і матерей, це драма наших сестер і братів, наших кревних, свояків, приятелів і односельчан.

На сцені акт за актом, розгортається страшна доля нашого села і нашого народу під совєтами. Загибає ціла родина. Так загибли десятки тисяч родин на Україні, як загибають тепер в Галичині наші рідні, по тих селах, зкотрих ми вийшли до Америки.

Але нарід не вмирає. І в останнім акті зруйнована, зубожіла, стара Домаха несе внука на руках та співає: А вже мому роду нема переводу... Бо українському роду нема переводу. Стара Домаха заповідає, що вона виховає свого внука на українського повстанця, так як був його дядько, а її син, щоб він знав, що то совєтська власть, а що Україна. Ось звідки береться УПА — Українська Повстанча Армія. До цеї вистави пороблено пильні приготування. Самі актори бачили то горе на свої очі, пережили його цілою душею, втікли від нього, а тепер, коли грають, то глядачам нераз мороз іде поза плечі, а сльози тиснуться до очей. Можна сміло сказати, що такої глибокої, потрясаючої драми ще не ставлено на американській українській сцені! Це є перша того роду драма — справжня трагедія народу.

Режисерія драми спочиває в досвідних руках. Це є п. Ярослав Рудакевич, визначний актор українських театрів в старім краю, потім на скитальщині а тепер в Америці. Сценерію, себто куліси для цеї драми, намалював окремо звісний артист маляр п. Святослав Гординський. Особливо вражаючою є сценерія землянки, в котрій в останнім акті живе бідна Домаха. П.Гординський малював ту сценерію не тільки красками-фарбами, але і кровю свого серця.

Драма почнеться весело, так як то бувало у нас на селі на Україні за добрих часів. Бо хоч бувало і бідно — та весело. Ось йдуть женці з поля, несуть вінок господареві та господині, співають обжинкові пісні, а потім вінщують. Господарі їх приймають, дякують за вінок і віншування, а далі гостять женців та йде танок: козак і коломийка, а то і аркан. Та скоро радість переходить у смуток. Вже в першім акті червоні енкаведисти забирають сина Домахи, Миколу, українського повстанця.

І так через цілу драму йде удар за ударом. Забирають мужа Домахи, Максима куркуля, загарбують її господарство, розграбили її хату і все її добро, а вона, припавши до землі та цілуючи святі образи кинені на землю, прощається зі всіма углами рідної хати, йде в світ на старі літа. Але Домаха така несмертельна і така неподатлива як українській нарід. На початку драми казав її чоловік Максим, що його з мужика не скинуть. Але скинули і його та його жінку. Та при кінці драми розкуркулена Домаха каже: „я їх не боюся, бо раз мене розкуркулили; а ти Ольго як куркулівною родилася так і нею вмреш". Драма робить величезне вражіння — а саме страшного горя, але і характеру і твердости нашого народу. І кожен глядач, що виходить з вистави, співає разом з Домахою: „А вже мому роду нема переводу"...

Перший Конгрес Українських Професійних Організацій на Еміграції

(Резолюції).

Перший Конгрес Українських Професійних Організацій на Еміграції, який відбувся в днях 8 і 9 травня 1949 в Брюсселі, Бельгія, заслухавши звітів поодиноких делегацій та програмових доповідей: 1. „Завдання і вага професійного руху", 2. „Український професійний рух", 3. „Розвій і стан профспілок у повоєнному часі", 4. „Роля і завдання українського робітництва на чужині, виносить такі резолюції:

I. Загальні.

1. Українське організоване робітництво на еміграції вважає себе невід'ємною органічною частиною Українського народу і разом з ним бере участь у змаганнях за повне національно-політичне і соціяльно-економічне визволення України, свідоме того, що тільки в Самостійній Соборній Українській Державі будуть повністю забезпечені всі основні вольності нації в цілому і кожного її члена зокрема.

2. Українське робітництво на чужині клонить голови перед героїчними визвольними змаганнями Українського Народу, а зокрема Української Повстанчої Армії, та, стоючи в духовій єдності з українським робітництвом у Рідному Краю, протестує проти большевицької системи невільництва праці і визиску, національного поневолення та релігійного переслідування.

3. В той час, як українські народні маси на Рідних Землях стоять у безпосередній збройній боротьбі з московсько-большевицьким наїзником, українське робітництво на чужині вважає своїм обов'язком та завданням організувати український незалежний профспілковий рух, як один з важливих відтинків одноцілого фронту боротьби, та включитись у міжнародні профспілкові організації з метою якнайкраще репрезентувати та боронити українські інтереси перед чужим світом.

4. Своїм особливим завданням українське робітництво на еміграції вважає поборювання большевицької системи національного і соціяльного поневолення, шляхом усвідомлювання вільного демократичного робітництва про загрозу тотального поневолення працюючих мас комуністичною системою.

5. З'єднуючи симпатії і зрозуміння для української визвольної справи, українське робітництво на чужині змагатиме у дружній співпраці з робітництвом вільного демократичного світу до повного визволення українського й інших поневолених Москвою народів.

6. Свою діяльність українське робітництво, зорганізоване в КУВПО, базуватиме на засадах християнської етики та моралі, які від віків стали непорушними підвалинами справедливого соціяльного ладу та мирного співжиття народів.

7. Зорганізоване українське робітництво співпрацюватиме та координуватиме свою діяльність з всіма українськими громадянськими та політичними організаціями й установами на чужині, що стоять на платформі національно-державницької ідеології.

II. Організаційні.

1. Визнаючи потребу одного спільного українського професпілкового руху на чужині, Перший Конгрес УПОЕ приймає до відома і схвалює статут Конференції Українських Вільних Професійних Організацій (КУВПО).

2. КУВПО об'єднує існуючі українські професійні організації в західній Европі та доложить старань до створення об'єднання всіх українських професійних організацій на чужині.

3. Найближчим завданням проводу КУВПО є ввійти в склад Міжнародньої Конфедерації Християнських Синдикатів, як самостійна професійна національна організація.

4. КУВПО допомагатиме творити українські професійні організації в тих країнах, де таких організацій ще немає, і запрошує вже існуючі професійні українські організації різних видів, щоби вони своєю участю в КУВПО дали свій вклад в одностайний фронт боротьби українського робітництва за соціяльне та національне визволення.

5. З'їзд доручає Керівним Органам КУВПО дбати про посилення професійних організацій та включення в організовані ряди українського профспілкового руху всього українського робітництва.

6. КУВПО допомагатиме в організуванні окремих професійних спілок всіх фахів фізичних та інтелектуальних робітників.

7. Для налагодження співпраці з централею українського громадського життя в Европі, Конгрес доручає Проводі КУВПО делегувати представника КУВПО до КОУГЦУ, а для співпраці в терені поодиноких країн доручає професійним краєвим організаціям координувати свою діяльність з центральною громадською установою даної країни.

III. Професійно-соціяльні.

1. КУВПО через свої складові краєві організації заступатиме професійні та національні інтереси працюючих мас на чужині та боронитиме їх справедливі соціяльні права в рямцях законодавства праці поодиноких країн. Зокрема дбатиме про забезпечення хворих і інвалідів праці та їх родин, позбавлених соціяльної опіки збоку даної країни.

2. КУПО дбатиме про влаштування на працю українських фізичних та інтелектуальних робітників за їхніми професіями.

3. КУВПО допомагатиме в переселенню українських робітників та влаштуванню їх на працю в нових країнах поселення.

4. КУВПО змагатиме до збільшення кадрів кваліфікованих фахових сил постійним забезпеченням фахового вишколу молоді чи перевишколу, де цього вимагатиме потреба.

5. КУВПО дбатиме про згуртування інтелектуальних сил для розпрацьовування соціяльних проблем в дусі християнської ідеольогії та забезпечування українського профспілкового руху відповідною літературою для вишколу профспілкових працівників.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУА ДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за ви-
вашої справи.
трату часу на полагодження

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

17,940 Старяк Івана, Анни і Катерини з с. Постолів, Ліського, від Буньо Маркіяна.

17,941 а) Глущук Домініка і Федора вуйків від Глущук Павла с. Ігора.

17,941 б) Фаріон батька з с. Бенева, Підгайці, від Фаріон Йосиа.

17.941 в) Фурда Яська, Куверчицька Магди з с. Золотники, Підгайці, від Фурда Володимира.

17,942 Хоміцький Андрія с. Танаса з с. адомиль, Камянецького пов., від Ануляк Максима.

17,943 Зарічанський Миколи, Питрушка Михайла, Коваль Марії, Кріль Михайла від Заричанський Івана.

17,944 Балагурак Мальвини з с. Лукавці, Буковина, від сестри вам. Даконюк Марії.

17,945 Кревних з с. Люблинець Новий, Любачів, від Вальницька Марії д. Григорія і Олени.

17,946 Чепак Василя, Олекси з с. Шпеколоси, Золочів, від Хархота Якова.

17,947 Гадус Семка його сина Миколи з м. Винник, Львів, від Федів Теклі.

17,948 Мізик Івана стрийка і сестри Мізик Насті з с. Мужилова, Підгайці, від Ваташко Михайла.

17,494 **До таборових управ на скитальщині.** Проситься звідомити по таборах, що за Збірак Андрієм, Михайлом і Марією з с. Скоморох, Тернопіль, також за їхніми дітьми, пошукує з Америки Папірняк Катерина з дому Збірак. Голоситись під ч. 17,949.

17,950 **До таборових управ на скитальщині.** Проситься звідомити по таборах, що за Дорош Варварою з дому Погребний та її дітьми з с. Милования, Товмач, пошукує з Америки брат Погребний Микола. Голос. під ч. 17,950.

17.951 Волас Давидка, Раско Данька, Швець Данька, Савинський Сенька, Василина Василя від Василина Івана з с. Нінович, Ярослав.

17,952 **До таборових управ:** Хто в живих остався на скитальщині з с. Плугів, Золочів, з родини Панчишин і приятелі зголосіться до Берестецька Марти. Голоситись під ч. 17,952.

17,953 а) Бучко Степана с. Федя з с. Дрогомишль, Яворів, від Лата. Еви тітки з Америки.

Голоситись на адресу:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Тов. Любов, від. 370, повідомляє члениць і членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 22. травня, в Сл. Божій в годині 12., в церковній гали, 127 Парк ул. Просимо прийти на час, бо є важні справи до полагодження. Приведіть нових іміґрантів та впишіть їх до Союзу. — За уряд: П. Воляник, предс.; В. Колеснік, кас.; Р. Голубович, фін. секр. К. Марущак, сек. секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 21. травня, в годині 8. ввечір, в домі де звичайно. Просимо всіх членів прийти на час. — І.: Головка, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую СОФІЮ ТУКАЛО, нар. в селі Нижньому, пов. Станиславів, Галичина, яка мешкала в Брюкселі в 1946-7 рр. і мала виїхати до Канади. Хто про неї знає, або вона сама, прошу писати на адресу:
IVAN RADZISZEWSKYJ
705 E. Blackhawk Ave.,
Prairie du Chien, Wisc., U. S. A.

ЮЛІЯНА КУЛИНИЧ, була замужна за Миколу Демчину, походила зі села Вороблевичі, пов. Дрогобич, давно перебували в Ледвуд, Мізурі. Коли хто про неї знає, або вона сама, прошу подати адресу до:
ЙОСИФ ҐРЕСЬКІВ,
2838 Magnolia Ave., St. Louis 18, Mo.

Поминальне Богослуження

ПОМИНАЛЬНА СОБОРНА БОГОСЛУЖБА
у 28-му річницю смерти бл. п.
ФЛЬОРІЯНА ВОЛЧКО-КУЛЬЧИЦЬКОГО,
бувшого предсідника 96. відділу У. Н. Союзу в Пітсбурґу відправиться за Його душу в греко-катол. церкві при Carson & 7th St., Pittsburgh, Pa., в дні 21. ТРАВНА (мая, субота), в годині 9. рано, на яку запрошують П. Т. Громадянство
Діти, Брат і Братанич.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ТАРЗАН, ч. 2095. Обманив злодіїв.

Коли пробуджений ґенґстер вхопив руку Тарзана...

...Добре виміреним ударом Тарзан обезвладнив його.

Швидко вирвався на двір малпочоловік...

...і ждав під деревом, щоб його стратегія почала діяти.